

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1060

Vragen van het lid **Erdmans** (JA21) aan de Minister-President en de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Buitenlandse Zaken, van Defensie, van Economische Zaken en Klimaat, van Financiën, van Infrastructuur en Waterstaat, van Justitie en Veiligheid, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *bijeenkomsten met ambtenaren naar aanleiding van de verkiezingsuitslag van 22 november 2023* (ingezonden 29 januari 2024).

Antwoord van Minister **Harbers** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 16 februari 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1047. Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1059.

Vraag 1 en 2

Zijn er op uw ministerie bijeenkomsten georganiseerd op departementaal niveau, dan wel op directoraat-generaal (DG) of directieniveau naar aanleiding van de verkiezingsuitslag?

Zo ja, wat was de aanleiding c.q. het doel van deze bijeenkomsten?

Antwoord 1 en 2

Er zijn geen formele bijeenkomsten georganiseerd door het ministerie of op DG-niveau, maar uiteraard zijn wel in sommige directies, afdelingen en/of teams, zoals na elke verkiezingsuitslag, gesprekken gevoerd om te duiden wat de verkiezingsuitslag zou kunnen betekenen voor de prioriteiten van het ministerie, de uitvoering van werkzaamheden en de behandeling van lopende beleidsdossiers.

Vraag 3 en 4

Is het waar dat tijdens deze bijeenkomsten ambtenaren konden aangeven wat er voor hen in hun werkhouding zou veranderen naar aanleiding van de verkiezingsuitslag of na een eventueel door de winnende partijen te vormen coalitie?

Kunt u aangeven hoeveel ambtenaren van uw ministerie aanwezig zijn geweest bij dergelijke bijeenkomsten?

Antwoord 3 en 4

Zoals in het antwoord op vragen 1 en 2 is aangegeven, is op verschillende plekken in het departement een informeel gesprek gevoerd over de uitslag van de verkiezingen, zoals gebruikelijk is na verkiezingen. Er is geen zicht op hoeveel personen deelnamen.

De verkiezingsuitslag vormt de grondslag voor politieke verhoudingen waarbinnen ambtenaren hun werk doen. Na verkiezingen volgt een nieuwe kabinetsformatie en daarmee voor ministeries een nieuwe realiteit. Daarbij past een open gesprek waarin ambtenaren kunnen aangeven hoe zij de verkiezingsuitslag duiden.

Vraag 5

Beseft u dat ambtenaren die op één van de partijen hebben gestemd die hebben gewonnen hierdoor in een moeilijke positie worden geplaatst ten aanzien van hun collega's? Deelt u de mening dat dit zeer ongewenst is?

Antwoord 5

Het past in een open en veilig werkklimaat dat ambtenaren zich kunnen uitspreken, de Rijksoverheid hecht hier veel waarde aan. Dat men van mening kan verschillen hoort daar bij en moet dus ook op een veilige en respectvolle manier kunnen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemers om elkaar die veiligheid te bieden. Zie ook het antwoord op vraag 8.

Vraag 6

Zijn er plannen om bij een eventueel regeerakkoord van de huidige formerende partijen dergelijke bijeenkomsten weer te organiseren?

Antwoord 6

Er zijn op dit moment geen bijeenkomsten gepland, maar niet uitgesloten is dat bijeenkomsten zullen plaatsvinden als er een regeerakkoord is.

Vraag 7

Kunt u toezeggen dat er in de toekomst naar aanleiding van verkiezingsuitslagen geen aparte bijeenkomsten zullen worden georganiseerd waar ambtenaren hun zorgen mogen etaleren over de winst van democratisch gekozen partijen?

Antwoord 7

Ook in de toekomst is het van belang dat ambtenaren kennis kunnen delen over relevante electorale en maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland. Daarnaast hoort bij een open en veilige werkomgeving dat medewerkers op de werkvloer, al dan niet in een bijeenkomst, hun zorgen kunnen uiten, ongeacht het onderwerp waar die zorgen betrekking op hebben. Verwezen wordt ook naar het antwoord op vraag 8.

Vraag 8

Deelt u de mening dat dergelijke bijeenkomsten op zeer gespannen voet staan met de gewenste neutraliteit en objectiviteit van ambtenaren?

Antwoord 8

Het is belangrijk dat ambtenaren politiek neutraal zijn en blijven in hun werk. In Nederland werken ambtenaren zonder politieke binding; er is geen wisseling van ambtenaren bij het aantreden van een nieuwe regering. Ambtenaren werken ongeacht de eigen politieke voorkeur voor het algemeen belang. Dat past ook bij ons democratische bestel en de ministeriële verantwoordelijkheid. Een bewindspersoon is verantwoordelijk voor een politiek besluit, hij of zij legt hierover verantwoording af aan het parlement. Ambtenaren hebben hierbij een ondersteunende, adviserende en uitvoerende rol, waarin zij op basis van professionaliteit worden geacht om objectief te adviseren, en alle inzichten en opties aan bewindspersonen voor te leggen. Het is de taak van ambtenaren om te zorgen voor een transparant en goed besluitvormingsproces. Vervolgens voeren ambtenaren uit wat politiek is besloten, ook als de politieke weging tot een ander besluit heeft geleid dan werd geadviseerd. Als de uitvoering van een politiek besluit onbedoelde gevolgen heeft, is het de taak van ambtenaren om die signalen terug te

leggen bij de verantwoordelijk bewindspersoon zodat die het besluit kan heroverwegen.

Een sociaal veilige werkomgeving is hiervoor randvoorwaardelijk. Om professionele tegenspraak te kunnen bieden, maar ook om met de functie-uitoefening verbonden ethische vraagstukken en morele kwesties te kunnen bespreken. Ongeacht het onderwerp. Het kabinet bevordert een werkklimaat waarbij medewerkers op de werkvloer hun vragen en dilemma's bij collega's en leidinggevenden kunnen uitspreken en samen met hen kunnen onderzoeken hoe hier het beste mee om te gaan. Het bieden van ruimte voor reflectie en dialoog op de werkvloer behoort volgens het kabinet niet alleen tot goed werkgeverschap, maar is juist ook noodzakelijk om als Rijksdienst effectief te kunnen functioneren en de neutraliteit te behouden.

Vraag 9

Wilt u deze vragen als verantwoordelijk Minister separaat en uitsluitend voor uw eigen ministerie beantwoorden?

Antwoord 9

Ja.